

Et folk i sorg.

Vi har fra tid til annen gitt en orientering om striden ved vårt universitet. For at det imidlertid ikke skal være noen tvil om årsaken til striden, skal vi atter en gang gi et kort resyme.

Det var i høst en gang at rektor Hoel fremla et nytt reglement for fakultetene. Den prinsipielle endring i dette reglement i forhold til det gamle var som kjent at det åpnet adgang for rektor og Kirke og Undervisningsdep. til å oppta studenter ved fakultetene etter andre kvalifikasjoner enn de rent faglige. Dette satte fakultetene seg imot, og der presisertes klart og så å si enstemmig at et slikt reglement ville være et brudd med prinsippet for den fri forskning, som måtte føre med seg at professorene, om det nye reglement ble gjennomført, måtte be om å bli entlediget fra sine embeder. Dette fakultetenes standpunkt førte så til at 10 professorer og lærere og 40 studenter ved universitetet ble arrestert og innsatt på Bretvedt. Etter at disse arrestasjoner var gjennomført, sendte fakultetene inn til Kirke og Undervisningsdepartementet et motforslag til reglement, som tok tilbørlig hensyn til studentene fra Nordland og til de som hadde gått opp til eksamen artium som privatister. Forslaget vek ikke i noe punkt av fra det prinsipp at kvalifikasjonene skulle være avgjørende for rett til studiene. På dette forslag fikk ikke fakultetene noe svar, og da striden så ut til å skulle stivne til, idet de arresterte professorer og studenter ikke ble løslatt, sendte så studentene som hadde sin frihet i behold, inn en protest til Kirke og Undervisningsdepartementet. I denne protest sluttet studentene opp om det standpunkt fakultetene hadde inntatt. De krevde sine kolleger og professorer løslatt, slik at studiene kunne fortsette som før uten avbrytelser og forstyrrelser. Svaret på denne protest er så arrestasjonene igår, hvor tyskerne arresterte alle mannlige studenter og alle professorene ved universitetet, bortsett fra noen medisinske professorer som samtidig er ansatt ved våre sykehus.

Som man kan se av denne fremstilling som helt ut bygger på kjennsgjerninger, var det våre hjemlige nasister som satte denne aksjon i gang ved å søke gjennomført et reglement ved universitetet som stred mot en fri utvikling av vårt åndsliv. Det var tanken ved dette reglement å åpne adgang til universitetet for mindre kvalifiserte nasister til fortrenghet for de som burde ha forrett ifølge sine kvalifikasjoner. Det må derfor straks slås fast at det ikke er rett, slik som tyskerne sier idag, at fakultetene og studentene har søkt å hindre de "kjempende nasister" i å bli opptatt ved universitetet. Enskjønt det ville vært full grunn for universitetet til å innta det standpunkt at slike forskrudde hjerner ikke var egnet til å delta i den objektive forskning, var det altså kun universitetets krav at disse frontkjempere og nasister forøvrig skulle konkurrere på like fot med andre.

Arrestasjonene igår ble gjennomført med en brutalitet og hensynsløshet som savner sidestykke. Folk ble kjørt sammen i universitetskjelleren, og det er notorisk at mishandling allerede fant sted av studentene, mens ikke-studenter som også var stuvet sammen her, sto og så på.

Man vil ha sett av pressemeldinger idag at studentene gis ansvaret for brannen i Aulaen. Det kan slås fast at denne ut fra norsk synspunkt helt hensiktsløse ildspåsettelse, er en provokasjon. Tyskerne, som er eksperter i ildspåsettelse i provokatorisk hensikt, måtte skaffe seg et påskud for å kunne gå til denne voldshandling mot studentene, og de vek da ikke tilbake for å sette en brann i verk ved universitetet - en brann som er like plump og hvis hensikt er like åpenbar som Riksdagsbrannen i Berlin - for derved å kunne skape et tilsynelatende akseptable grunnlag for arrestasjonene. Det faktiske forhold er at universitetsbrannen må være påsatt av tyskerne eller nasistene, og at den eneste grunn til studentenes og professorenes arrestasjon, er at de ikke ville godta det nasistiske reglement ved vårt universitet.

For tyskerne og nasistene er det naturligvis kjærkomment å kunne få en anledning til å slå de unge akademikere og disses lærere ned. Fremgangsmåten er en tro kopi av den taktikk de har nyttet i andre okkuperte land. I Polen f. eks. behøvde de ikke en gang noen universitetsbrann for å sette en stopper for alt polsk åndsliv. Tyskerne drepte der alle universitetsfolk og studenter allerede i 1939. Senere har de fortsatt på liknende måte med å utrydde den akademiske ungdom også i Holland, Belgien og andre okkuperte land.

menningen til at tyskerne og nasistene gjerne vil fjerne alt nasjonalt åndsliv ved å drepe eller deportere de intellektuelle, er for det første den at de fra det hold ventet seg den hardeste og mest bevisste motstand mot nasjonalsosialismen, og dernest fordi de intellektuelle ville hindre tyskerne og nasistenes arbeid for opprettelse av det storgermanske rike. Hadde vi her i landet et universitet hvor professorer, lærerkrefter og studenter var dypt forankret politisk i demokrati og folkestyre og endelig i anerkjennelsen av eneberektigheten av et fritt åndsliv, ville tanken om et storgermanskt rike før eller senere få sitt nådestøt.

For vårt åndsliv vil arrestasjonene bli følelig, også etter krigen, da mangen livskraftig ungdom og mangen lærer må ventes å ville bukke under for den tortur og den elendighet som de vil få gjennomgå.

Vi er derfor et sørgende folk idag, et folk som føler seg ribbet og fattig. Det er tragisk, men sant, at krigen slik som den føres her hjemme, nødvendigvis må gå ut over den mest verdifulle del av vårt folk. Vi som er tilbake og har gledet av å virke for Norges sak, må ikke la denne motgang virke dprimerende. Den må kun ståls sette oss for nye handlinger for frihetens sak. Vi som hylder studentene og er stolt av deres innsats, kan være sikker på at vi står på den rette siden i åndskampen. Historien kan aldri vise eksempler på at ikke studentene og den akademiske ungdom har reist seg mot undertrykkelse, og at de har båret fremtiden med seg i kampen. Den akademiske ungdom har alltid stått i brodden i frihetskampen, og det er i pakt med de beste tradisjoner at vårt universitet idag er blitt lukket som følge av at studentene og professorene har talt åndsfrimhetens sak på en måte som vil bli forstått i hele verden, også i Tyskland. Når de gamle nordmenn møttes, drakk de hverandre til, og de avkrevet hverandre et løfte som de pliktet å oppfylle. Skal vi ikke på denne sorgens dag lik våre forfedre love hverandre i ubrytelig brorskap, å holde ut og stå mot den nasistiske terror og arbeide for Norges sak, for et snarlig fritt Norge, med alle våre krefter! Gjør vi det, skal denne dag tross alt bli en dag som vi minnes med stolthet - en dag som i vår historie vil stå som et lysende eksempel for hele verden.

Atter et offer for nasistisk terror. Universitetsstipendiat Einar Høigård som har sittet på Bretveit, døde sist torsdag, idet han skulle overføres til tysk fengsel. Han var etter de opplysninger vi har fått, en av de mest lovende unge vitenskapsmenn på sitt område, og ville hatt en stor fremtid, om ikke terroren hadde satt en stopper for hans virke. Hans minne og hans innsats skal aldri glemmes.

Atter et pengeutpressningsforsøk fra nasistene. Det ser ut til at Norges "Rikshåndverksmester" har gjort ende på forbundets ganske sterke kasse. Han sender nå ut et rundskriv til håndverkerne. I dette gjør han oppmerksom på at han i kraft av sin stilling har besluttet at alle som driver håndverk, enten de er medlemmer av forbundet eller ikke, nå skal betraktes som medlem av forbundet. Kontingenten, kr. 30.- må innbetales innen 10 dager. I motsatt fall trues det med at vedkommende håndverksmester vil bli fratatt sin rett til å fortsette sin næring. Det er en selvfølge at ingen hederlig nordmann betaler denne kontingent.

Tannlegene. Norges tannleger er nå blitt avkrevet kontingent med trussel om at deres eiendom, såfremt de ikke betaler, vil bli beslaglagt. Man går ut fra som en selvfølge at heller ikke denne kontingent blir betalt av noen hederlig nordmann, selv om det vil få økonomiske følger for vedkommende. Det å betale kontingenten nå, slik som situasjonen ligger an, vil være å bryte frihetsfronten.

Teknisk nødhjelp. Tross iherdig og godt kamouflert reklame har det ikke lykkes for dette nasiforetagende å skaffe seg folk til sin virksomhet. T.N. har derfor slått inn på en annen linje. Der utpekes en mann ved hver bedrift som kan tenkes å ha noen betydning for virksomheten. Han får så oppdrag om å peke ut de personer som T.N. mener seg å ha bruk for. Enhver som får et slikt "oppdrag" må selvfølgelig unnlate å besvare det. Trenger NS folk til sine "sivile" institusjoner får de selv få tak i dem, og deretter får det bli enhver nordmanns plikt å sabotere dem.

Nyhetene 30. november 1943.

Russland. I Hvite-Russland nærmer de russiske tropper seg Sljabin som ligger på jernbanen til Minsk. General Rokossovskijs hærstyrker har slått ned den tyske motstand og rykker fremover de siste 16 km mot Sljabin. En annen styrke som avanserer fra Dnjepr står 11 km fra byens sørlige del. Andre russiske styrker har omgått Sljabin og truer Bobroisk som er det neste store knutepunkt på veientil Minsk. Tyske motangrep ved Korosten, Chernigov og Brusilov er slått tilbake. I Dnjeprbøyningen har russiske styrker trengt dypere inn i de tyske linjer ved Tsjerkassy. Tyskerne tapte 1500 soldater og 17 tanks igår. Russiske styrker driver nå en kile inn mellom Krivoj Rog og mangansentret Nikopol. I Berentzhavet har russerne senket et tysk transportskip, en tankbåt og to fartøyer på tilsammen 12000 tonn. - Nikopol er overordentlig viktig for den tyske krigsindustri, og en av hovedgrunnene til at tyskerne fortsetter motstanden i Dnjeprbøyningen er at de ønsker å holde denne by.

Italia. Den 8. arme har brutt den tyske linjes hovedforsvar etter 36 timers uavbrutte kamper. De alliertes brohode ved Sangroelven nær kysten er utvidet i en dybde av 6,5 km og en bredde av 19.5 km. Fremrykkingen fortsetter og en rekke nye fremstøt er satt i gang. Landsbyen Monsa Grania er erobret, og mange fanger er tatt. Fra den 5. arme meldes om patruljevirkosomhet. Amerikanerne har rykket frem 5 km i høydedragene nord for Cassino og har erobret byen Castel Nuovo. Tunge fly fra Nord-Afrika har bombet flyplassene ved Grosseto og mål i Jugoslavien og Albanien. Rumenske og bulgarske soldater har sluttet seg til den jugoslaviske folkehær.

Vestfronten. Tunge allierte bombefly støttet av allierte jagerfly angrep mål i Vest-Tyskland idag. Inatt ble mål i Vest-Tyskland angrepet av mosquito fly. Flyplasser i Frankrike og Nederland er også bombet, likeltes ble Bremen angrepet i dagslys igår. Etter dagslysoperasjonene savnes 13 bombefly og 18 jagere. 45 tyske fly ble skutt ned. - I denne måned har det vært kastet over 14.000 tonn bomber mot mål i Tyskland.

Washington. Den amerikanske marineminister Knox opplyser at de forenede nasjoner har erstattet hvert eneste handelsskip som har gått tapt ved fiendtlige operasjoner.

Nyhetene 1. desember 1943.

Russland. I Hvite-Russland fortsetter russerne sin framrykning. Det pågår heftige kamper ved Schlobin og Bobroisk, og flere sterke tyske motangrep er slått tilbake. Russerne har likeledes utbredt brohodet i området ved Tsjerkassy.

Italia og Balkan. Det meldes herfra at den 8. arme fortsetter sine fremstøt og har trengt ennu lenger inn i østItalia. Tyskerne har lidd store tap under sine voldsomme motangrep. Hele høidedraget ved Sangro er erobret og brohodet nord for elven er smeltet sammen med dette til en front. Britiske krigsskip har bombardert fiendtlige mål langs kysten. Den 5. arme har også hatt en del frengang og tatt endel fanger. Liberator fly har angrepet mål ved Adriaterhavet.

Vestfronten. Britiske fly angrep inatt mål i Vesttyskland. Flyplasser i Frankrike blev også angrepet. Amerikanske flyvende festninger angrep Vesttyskland i dag. Angrepet blev blandt annet rettet mot en flyplass og fabrikkcentra utenfor Dusseldorf og mot Solingen i Rhinland. - Utenfor Norskekysten blev 2 tyske handelsskip i en konvoy senket.

Norge. Det meldes nu at ialt ca. 1500 studenter er arrestert i Oslo. Det blev også arrestert endel kvinnelige studenter, men de er nu sluppet ut igjen. Fra Stockholm meldes det at også 65 professorer skal være arrestert. Det meldes likeledes derfra at Stockholm Høgskolesamfund har sendt den svenske regjering et brev med krav om at regjeringen må gjøre bruk av andre midler enn raseri, når det gjelder denne siste skjenselshandlingen ved Oslo Universitet.